

УДК 330.341(477)

ЗАСАНСЬКИЙ В.В.,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічної теорії
Національного авіаційного університету

ШАРГУТ В.І.,
аспірант
Національного авіаційного університету

БРИЦЬКИЙ Р.М.,
аспірант
Національного авіаційного університету

ВПЛИВ НАТО НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

***Анотація.** Захист вибору стратегічного напрямку співпраці на мегарівні за умов появи нових соціально-економічних загроз, проявів світового тероризму, підґрунтям якого є тіньова економіка. Важливого значення набуває формування нової безпекової суспільно-економічної структури Європи, яка б відповідала сучасним викликам. На наш погляд, важливе місце у її формуванні має посісти Північноатлантичний альянс.*

Ключові слова: глобалізація, Північноатлантичний альянс, тероризм, тіньова економіка, соціально-економічні загрози, Європа, економічна безпека.

Засанський В.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Національного авіаційного університету; **Шаргут В.І.**, аспірант Національного авіаційного університету, **Брицький Р.М.**, аспірант Національного авіаційного університету

ВЛИЯНИЕ НАТО НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЕВРОПЕЙСКИХ ГОСУДАРСТВ

***Аннотация.** Защита выбора стратегического направления сотрудничества на мегауровне в условиях появления новых социально-экономических угроз, проявлений мирового терроризма, теневой экономики. В связи с этим важное значение приобретает формирование новой безопасности общественно-экономической структуры Европы, которая бы отвечала современным вызовам. На наш взгляд, важное место в формировании структуры глобальной экономической безопасности должен занять Североатлантический альянс.*

Ключевые слова: глобализация, Североатлантический альянс, терроризм, теневая экономика, социально-экономические угрозы, Европа, экономическая безопасность.

Zasansky V.V., Doctor of Economics, Professor, Head of Department National Aviation University; **Sharhut V.I.**, Ph.D. student of National Aviation University; **Brytsky R.M.**, Ph.D. student of National Aviation University

NATO'S INFLUENCE ON ECONOMIC SECURITY OF EUROPEAN STATES

***Abstract.** Protecting the choice of strategic directions of cooperation in the mega level in terms of new social and economic threats, manifestations of international terrorism, the shadow economy. In this regard, the importance of the formation of a new security becomes socio-economic structure of Europe, which would meet modern challenges. In our opinion a very important place in shaping the structure of the global economic security should take the North Atlantic alliance.*

Keywords: globalization, the North Atlantic alliance, terrorism, shadow economy, social and economic threats, Europe, economic security.

Постановка проблеми. В умовах появи нових загроз проявів світового тероризму підґрунтям якого є тіньова економіка набуває актуальності вибору стратегічного напрямку співпраці на мегарівні. Важливого значення має формування нової безпекової суспільно-економічної структури Європи, яка б відповідала сучасним викликам. На наш погляд, важливе місце у її формуванні має посісти Північноатлантичний альянс.

З огляду на важливість вирішення даної проблеми із врахування всіх інтересів Європейських держав, розвитку України виникає потреба в наукових дослідженнях по розробці концепцій взаємодії України та Північно атлантичного альянсу і Європі. Тільки за умови такої співпраці можна досягти успіх в розробці ефективної стратегії забезпечення глобальної економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення проблеми забезпечення економічної безпеки на мегарівні займалися такі вчені, як О. Власюк, В. Засанський, В. Пономарьов, В. Молчановський та ін.

В основному у вітчизняних дослідженнях та публікаціях розглядалися питання забезпечення національної безпеки держави на макроекономічному рівні.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Нестабільність світової економіки, прояви світового тероризму на глобальному рівні підґрунтям якого є транснаціональна тіньова економіка. Стрімкий розвиток кримінальної економіки, як загрози демократії і стабільності національних економік. Ці явища зумовлюють необхідність розробки нових концепцій співпраці для захисту економічних інтересів держав та міждержавних об'єднань.

Формулювання цілей статті. Завдання дослідження: проаналізувати різні точки зору відносно понять економічна безпека держави на мегарівні, показати необхідність залучення Північно атлантичного альянсу до забезпечення глобальної економічної безпеки. Показати основні загрози економічній безпеці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Захист вибору стратегічного напрямку співпраці на мегарівні за умов появи нових соціально-економічних загроз, проявів світового тероризму підґрунтям якого є тіньова економіка. Важливого значення набуває формування нової безпекової суспільно-економічної структури Європи, яка б відповідала сучасним викликам. На наш погляд, важливе місце у її формуванні має посісти Північно-атлантичний альянс.

Відповідно до вище зазначеного виникає необхідність розробленні новітніх науково обґрунтованих концепцій щодо забезпеченню економічної безпеки держави та визначення яку долю кожна з європейських держав та НАТО буде вносити для забезпечення стабілізації економіки мегарівні.

В кожній державі є своя концепція забезпечення Національної безпеки але вона не зможе ефективно функціонувати без співпраці та об'єднання зусиль для подолання загроз. У зв'язку цим важливого значення набуває діяльність Північно атлантичного альянсу. Керівництво даної міжнародної організації підтримує позицію що тільки у єдності можна досягти ефективної безпеки, зокрема Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг у понеділок (30 березня 2015 року) сказав, що він «всіляко підтримує тіснішу співпрацю між Європейським союзом і НАТО», і що можна досягти більшого, «якщо ми будемо працювати разом тісніше». Він виступав у Брюсселі перед Комітетом із закордонних справ Європейського парламенту і Підкомітетом з безпеки і оборони [3].

Ключовим системним документом розвитку співробітництва з НАТО та важливим інструментом здійснення реформ в Україні за підтримки Альянсу є Річні національні програми співробітництва Україна–НАТО (РНП), перший цикл імплементації яких був розпочатий у 2009 році. РНП затверджується Президентом України та містить 5 розділів: політичні та економічні питання, оборонні та військові питання, ресурсні питання, питання безпеки та правові питання. До реалізації РНП залучаються центральні органи виконавчої влади, інші органи державної влади, неурядові організації.

Особливе партнерство з НАТО є невід'ємною складовою євроінтеграційного курсу України. У цьому зв'язку Україна продовжує розглядати РНП як ефективний інструмент для здійснення євроінтеграційних реформ. Проект РНП-2015 опрацьовується причетними ЦОВВ. Для розвитку практичного співробітництва під егідою КУН створено 5 спільних робочих груп Україна-НАТО (СРГ): з питань воєнної реформи; оборонно-технічного співробітництва; економічної безпеки; планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру; науки і захисту довкілля. Основною платформою, на якій здійснюється взаємодія України з НАТО в оборонній сфері, залишається Спільна робоча група Україна – НАТО з питань воєнної реформи. Під егідою СРГ ВР функціонує низка проектів, що сприяють реформуванню сфери безпеки і оборони, у тому числі: з подолання корупції, професійної підготовки цивільного персоналу сектору безпеки та оборони, реформування системи військової освіти в Україні, перепідготовки та соціального захисту військовослужбовців.

Перспективним напрямом є участь України у багатонаціональних проектах у рамках Концепції НАТО «Розумна оборона». Україна приєдналася до проектів із захисту портів та гендерних перспектив.

Важливим напрямом залишається оборонно-технічне співробітництво з НАТО, що дозволяє використувати міжнародну кооперацію в інтересах розвитку озброєння та оборонно-промислового комплексу України. НАТО надає допомогу Україні в утилізації надлишкових боєприпасів, протипіхотних мін та стрілецької зброї. 25 червня 2014 р. міністрами закордонних справ держав-членів НАТО прийнято рішення щодо можливості започаткування 4-х нових трастових фондів з метою сприяння зміцненню обороноздатності України у таких сферах: модернізація систем командування, управління та зв'язку Збройних сил України, логістика та стандартизація, соціальна адаптація військовослужбовців, кіберзахист. Відповідне рішення було схвалене в ході засідання Комісії Україна-НАТО на найвищому рівні (4 вересня 2014 р., Саміт НАТО, Велика Британія). Обсяг внесків, задекларованих союзниками до бюджету згаданих ТФ, на початковому етапі склав 15 млн. євро.

У контексті надання консультативно-дорадчої допомоги передбачається посилити структури Альянсу в Україні за рахунок радників країн-членів НАТО. Радники з питань оборонного планування (від ФРН) та реформування сектору безпеки (від МВС Чехії) вже розпочали свою роботу в Києві. Також очікується прибуття радників з Туреччини (з проблематики кіберзахисту), Канади та Норвегії. Внутрішньодержавна координація розвитку партнерства України з НАТО здійснюється Комісією з питань партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору. Комісія, створена у 2010 році, є допоміжним органом при Президентові України та очолюється Міністром закордонних справ України. Нині триває розробка нової національної системи координації співробітництва України з НАТО з урахуванням рішення Саміту Комісії Україна-НАТО щодо подальшого поглиблення Особливого партнерства України з Альянсом та на виконання Указу Президента України від 24 вересня 2014 року «Про Рішення Ради національної безпеки та оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності» [6].

Стабільність ефективного функціонування економік Європейських держав залежить від контролю за відтоком капіталів та осідання їх в офшорних зонах. Для боротьби з даним представники 51 країни підписали угоду, що передбачає щорічний автоматичний обмін даними про рахунки нерезидентів. Рішення відмовитися від банківської таємниці було документально оформлено на проведену в Берліні 28 і 29 жовтня Глобальному форумі з прозорості та обміну інформацією в податкових цілях. Очікується, що перший такий обмін відбудеться у вересні 2017 за підсумками 2016 фінансового року [1].

Як з'ясувало видання, новий стандарт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) передбачає, що держави можуть подавати запит до місцевих банків на рахунок інформації про рахунки нерезидентів та автоматично переправляти її в податкові органи тих держав, в яких ці іноземці проживають. В документі зазначається, що всі закони про захист особистих даних будуть дотримуватися. Передачі, зокрема, підлягає ім'я та податковий номер власника рахунку, а також інформація, що стосується одержуваного на вклади процентного доходу, дивідендів, доходів від продажу активів і певних видів страховок. Раніше західні ЗМІ повідомляли, що міністри фінансів членів Європейського Союзу дали добро на прийняття закону, який де-факто скасує банківську таємницю. Крім банків, надавати таку інформацію зобов'язали різного роду фінансові компанії, інвестиційні фонди і трасти, які займаються довірчим управлінням капіталу [4].

Економічна безпека національної безпеки держав, економічних міждержавних союзів. Вона є фундаментом економіко-політичної стабільності на мегапросторі. Економічна безпека – це складна багаторівнева система, рівні якої перебувають у взаємозв'язку.

Список використаних джерел

1. У світі посилюється процес деофшоризації: 51 країна скасовує банківську таємницю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/ua/news/2014/10/30/u_sviti_posylyuietsya_protsets_deofshoryzatsii_51_kraina_skasovui_e_bankivsku_taiemnytsiyu_536237
2. В Берліне провозгласили кінець банківської тайни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.de>
3. Spiegel online politik [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.spiegel.de/thema/wolfgang_schaeuble/
4. FT: Евросоюз решил отказаться от банковской тайны [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nv.ua/business/finance/FT-Evrosoyuz-reshil-otkazatsya-ot-bankovskoy-tayny-16302.html>
5. НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nato.int/cps/uk/natohq/news.htm>
6. Особливе партнерство України з НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/nato>

Стаття надійшла до редакції 10.04.2015